

ANIMATEKA 2007

MAJA KRAJNC

Animacija je medij, ki dopušča neomejeno izražanje in poustvarjanje domišljjskega sveta. Vsem avtorjem, ki so bili gostje 4. festivala Animateka (bilo jih je kar 70), pa je – ne glede na to, katere animirane tehnike se pri svojem ustvarjanju poslužujejo – skupen odgovor na vprašanje, zakaj so se odločili ukvarjati prav z animacijo. Ta se glasi: zaradi čarobnosti.

Najeminentnejši gost decembrske Animateke je bil japonski mojster Koji Yamamura, ki je poleg vloge rezidenčnega umetnika zasedal še mesto v mednarodni žiriji, za festival je narisal plakat, v Mednarodnem grafičnem likovnem centru pa se je dogodila njegova prva velika razstava v Evropi. Avtor se je svojega poslanstva zavedal že pri trinajstih, ko je posnel svoj prvi animirani film. Po študiju na tokijski univerzi Zokei se je odločil za delo neodvisnega ustvarjalca in do danes posnel več kot dvajset filmov. Pri ustvarjanju se najraje poslužuje tradicionalne tehnike (uporablja barvni svinčnik in papir) in ne mara scenarijev – ko je vizualna podoba skorajda končana, jo »nadgradi« z (navadno improviziranim) zvočnim posnetkom.

Yamamura pripoveduje univerzalne, včasih malce nelogične (meni, da je animacija primeren medij za izražanje kaotičnih podob, ki jih beseda ne more opisati), vedno pa zelo nenavadne zgodbe. Fantazijski elementi so pravzaprav imperativ njegovega ustvarjanja. Izposoja si jih tudi v knjigah

– v animirano obliko je tako priredil *Starega krokodila* (Toshi wo totta Wani, 2005) Leopolda Chauveauja, *Gora glava* (Atama Yama, 2002), za katero je prejel številne nagrade, pa je nastala na osnovi stare japonske zgodbe rakugo, ki jo je prebiral kot otrok. V slednji se prepletata tradicija in sodobnost – zgodba, postavljena v današnji Tokio, pripoveduje o pripetljaju nesrečnega skopuha, ki mu po nekaj pojenih češnjah peškah iz glave požene češnja. Močno ga je navdahnili tudi Kafka – obiskal je Prago in njegov muzej, nato je leto in pol nastajal *Podeželski zdravnik* (Kafka inaka isha, 2007), zadnje in morda najbolj dovršeno delo v njegovem opusu, ki deluje kakor popoln preplet japonskega in evropskega.

Sladokuscem animacije je bilo postreženo še z raznovrstnimi retrospektivami, fokusi na razne nacionalne animirane filme in z vsakoletnim posladkom, svetovnim jagodnim izborom. Ljubitelji zabavnih animacij so se lahko zabavali ob plastelinskih junakih, z nekoliko nenavadno skupaj postavljenimi očmi in z izredno širokimi usti, prepoznavnih za Aardmanove filme, ki so v zadnjih letih postali sinonim za uspešne komercialne filme in reklame.

Četrta edicija Animateke je ponujala nekaj več kot 300 kratkometražnih animiranih filmov, ob njih pa tudi 4 celovečerne: *Kirikou in divje živali* (Kirikou et les bêtes sauvages, 2005),

Živalski svet (Creature Comforts, 1989), Nick Park, studio Aardman

svojevrstno nadaljevanje *Kirikou in čarovnice* (Kirikou et la sorcière) iz leta 1998, s katerim je Michel Ozelot postavil trend uspešnih neodvisnih produkcij dolgometražnega filma, *Družina Christie* (The Christies, 2006), črno komedijo Philla Mulloyja, avtorja, ki se ga je oprijela oznaka *enfant terrible* angleškega animiranega filma, v Cannesu nagrajeni »gibljivi strip« *Persepolis* (2007) Marjane Satrapi in Vincenta Pronnauda ter *Osvobojeni Jimmy* (Free Jimmy, 2006) Christopherja Nielsena, ki skozi zgodbo o slonu, odvisnem od drog, prevprašuje klišeje, značilne za risane filme.

V tekmovalnem programu so se merili filmi vzhodno- in srednjeevropske produkcije, ki kljub visoki kakovosti in dolgoletni tradiciji na drugih mednarodnih festivalih ostajajo skoraj prezrti. Med nagrajenci je zaslužno pristala Špela Čadež, ki je za *Ljubezen je bolezen* (Libeskrank, 2007) prejela nagrado za najboljši študentski animirani film. V svojem drugem delu ostaja zvesta osebnim zgodbam malih ljudi, ki v širši perspektivi delujejo nepomembne, za posameznika pa so neprecenljive; zvesta ostaja tudi lutkam in stop motion tehniki.

Kako pomemben pri animaciji je zvočni posnetek, se je pokazalo v *Črti življenja* (Eletvonal, 2006) Tomecka Duckija, ki jo je za svojo izbralo občinstvo, žirija pa ji je namenila posebno nagrado. Preprosta zgodba, upovedana s pomočjo kolesčkov in

mehanskih tračnic, zaradi glasbene podlage gledalca dobesedno preplavi z emocijami.

Festival Animateka postaja vse bolj pomembna referenčna točka v okviru mednarodnih festivalov animacije, zaslužen pa je predvsem – verjetno ni treba posebej poudarjati, da ima animirani film v Sloveniji kljub zmeraj bolj odmevni domači produkciji marginalen status –, da daje slovenskemu gledalcu (če izvajamo vzgojno-izobraževalni program Slon) vsaj nekaj dni v letu možnost spoznavanja in odkrivanja sodobne produkcije animiranega filma. Ob zelo bogati programski vsebini in zanimivih obfestivalskih dejavnostih, ki jih odlikuje sproščeno druženje z avtorji, pa naj ne bo odveč ugotovitev, da so se v občasno nepregledni množici animacij (in mestoma ponesrečeno sestavljenih programskih sklopih) »izgubili« avstrijski avantgardni filmi in videi producersko-distribucijske hiše sixpack, kot na primer tudi eksperimentalni filmi Stevena Woloshena, ki je z njemu priljubljeno tehniko, »praskanjem« in poslikavanjem filmskega traku, seznanjal tudi na festivalski delavnici.